

Familjupakkin

Størri frælsi yvir tíni
tíð, tínum pengum og
tínum møguleikum

Fólkaflokkurin

Inngangur

Vit hava seinastu árin sæð eina keðiliga í gongd í føroyska samfelagnum. Færri børn verða fødd, og fleiri ung fara av landinum. Orsøkirnar til hesa gongd eru helst samansettar. Tó má politiski myndugleikin altíð gera sítt til, at tað er gott at vera ungur, og at tað er gott at vera ein familja í Føroyum.

Sagt verður, at tað er, meðan tú ert ungur, at tú hevur størstan tørv á at hava frælsi yvir tínum móguleikum. Tó er tíverri mangan so, at tað júst er tá, at støðan er tann øvuta.

Heldur verandi gongd fram, so kann tað gerast til eina stóra haldførisavbjóðing fyri tað føroyska samfelagið. Tí ynskja vit at gera okkurt við hetta nú. Vit vilja at venda gongdini.

Ein av grundarsteinunum undir hugsjón Fólka-floksins er, at familjan skal hava tað gott. Í okkara stevnuskrá stendur:

„Familjan er kjarnin í føroyska samfelagnum. Fólkaflokkurin ynskir eitt samfelag har øll, frá barni til aldurdom, kunnu savna góð minnir. Tryggar familjur eru grundvøllurin undir einum sterkum samfelag. Tí er neyðugt, at samfelagið verður meira familjuvínarligt. Móguleikarnir at seta føtur undir egið borð skulu vera góðir.“

Hóast vit sita í andstøðu, so vilja vit vísa á loysnir, ið skulu gera tað lættari hjá familjum at búgva her. Góðar loysnir, ið ikki eru veruleikafjarar.

Vit ynskja at geva familjunum størri frælsi yvir tíðini, pengunum og móguleikunum. Tað skal bera til hjá barnafamiljum at seta føtur undir egið borð.

Við hesum familjupakkanum vilja vit vísa, at vit veruliga ynskja at gera nakað við tað.

Skattur

Tað, at tú hevur sum mest av tínum egnu pengum at ráða yvir, er ein av okkara grundhugsjónum. Familjur í dag uppliva, at tá tær hava mest brúk fyri pengunum, so er tað torført at fáa endarnar at røkka saman.

Fyri at hjálpa upp á hetta, vilja vit gera hesi átøk:

Hækkaðan og stigvísan barnafrádrátt

Vit vita, at tað krevur stóra fíggarliga orku, tá familjan skal hava gerandisdagin at mala runt. Eisini vita vit, at fleiri børn, ein hevur, tess størri krøv setur tað til eitt nú bil, bústað og mangt annað. Tí vilja vit hækka barnafrádráttin, so hann er hægri enn í dag, og gera hann stigvísan, so tú fært størri fíggarligt rásarúm, tess størri familjan verður.

Okkara uppskot er hetta:

- Barn 1 og 2 – **8.000 kr.** í frádrátti
- Barn 3 og víðari – **11.000 kr.** í frádrátti
- Harafturat verður latin ein eyka frádráttur á **4.000 kr.** fyri børn undir skúlaaldri

Hetta gevur einari familju við trimum børnum, harav tvey eru undir skúlaaldri, 10.100 kr. meiri um árið at liva fyri. Tað ger mun fyri familjuna.

Skattaskipanin skal javnast

Vit síggja oftani, at mørkini í skattaskipanini eru tey somu ár eftir ár. Tá tey ikki verða dagførd samsvarandi lønar- og prísvøkstrinum, so merkir tað fyri nógvar familjur, at teirra skattatryst verður hægri.

Vit vilja javna skattaskipanina hvørt ár, so hon veksur samsvarandi. Soleiðis byrgja vit fyri, at skattatrystið hækkar.

Botnfrádrátturin hjá kommununum skal hækkast

Vit vilja geva kommununum eina heimild at hækka botnfrádrátt teirra. Í dag er botnfrádrátturin 30.000 kr. í øllum kommunum. Botnfrádrátturin rakar tær lægri inntøkurnar harðast, tí fyrst tjenta króna verður so tíðliga skattað. Vit vilja, at kommunurnar kunnu fáa eina heimild, har til ber at hækka botnfrádráttin til tess at hjálpa lægri løntum.

Bústaðir

Bústaðartrotið er stórt. Familjur hava torført við at seta føtur undir egið borð. Kanning, ið varð kunngjörd fyri kortum, vísti, at heili 94% av føroyingum ynskja at hava egið hús ella egna íbúð. Tí vilja vit lætta um hjá ungum og familjum við hesum átøkum:

MVG-afturbering av sethúsabygging

Í dag, tá fólk byggja, so hava tey móguleika at fáa rentustuðul. Hesin stuðul verður so goldin yvir 30 ár. Vit vilja, at fólk heldur fáa MVG-afturbering av sethúsabygging. Heldur enn at fáa stuðulin yvir 30 ár, so fæst stuðulin beinanvegin. Tað hevði gjørt móguleikarnar at seta búgv betri, og tað hevði økt um útboðið av bústøðum. Eitt hámark er á 700.000 kr., sum tú í mesta lagi kanst fáa í afturbering. Uppskotið er fíggjað yvir tíð, við at rentustuðul ikki fæst fyri bústaðin.

Egna pensjónsuppsparing sum eginfígging

Vit vilja lata ungum móguleikan at nýta egna pensjónsuppsparing sum eginfígging, tá tey keypa ella byggja sín fyrsta bústað.

Eitt ungt par, ið hevur tað, sum svarar til eina miðalinntøku í part, hevur eftir 8 árum spart saman eina hálva millión. Hetta er nakað meiri enn minsta kravið, ið peningastovnar seta til eginfígging. Við hesum uppskoti høvdu ungfólk havt móguleikan at sett fótur undir egið borð eftir fá ár á arbeiðsmarknaðinum.

Hesin móguleikin skal bert vera galdandi fyri tey, ið seta búgv fyrstu ferð. Hendan avmarking er sett til tess at bøttu keypsmóguleikarnir ikki skulu trýsta prísirnar upp. Eisini er avmarking á, nær móguleikin í seinasta lagi kann brúkast, so skipanin við egnari pensjónsuppsparing ikki verður undirgrivin.

Endurskoða bygningskunngerðina og skjótari matrikkulering

Bygningskunngerðin, eisini kend sum BK17, varð sett í gildi í 2017. Síðani hon kom í gildi, hevur oftani verið ført fram, at krøvini í kunngerðini ikki samsvara við føroyska veruleikan. Summi av krøvunum eru mett ikki vera rímilig, og tey dýrka eisini byggiverkætlanir óneyðuga nógv. Vit vilja endurskoða kunngerðina, so byggiverkætlanir verða óneyðuga dýrar.

Í dag hava kommunurnar til uppgávu at stykkja út. Tíverri mæta tær ofta avbjóðingum, tá tað skal matrikkulerast. Tilgongdin er øgiliga drúgv, og hon seinkar tilgongdini, at útstykkingar kunnu gerast, ið eisini økir um útboðið. Hetta ynskja vit at betra. Tí vilja vit, at tilgongdin við matrikkulering verður gjørd talgild, og vit vilja eisini, at partar av tilgongdini verða móguligir hjá privatum aktørum at átaka sær.

Leigubústaðir

Í nøkur ár hevur man gjørt ávís átøk fyri at økja um leigubústaðir. Eitt av átøkunum er, at langtíðarútleiga er skattafrí upp til 100.000 kr. Eitt annað átak er, at MVG-afturbering fæst fyri bygging av leigubústøðum. Hetta hevur verið við til at økt munandi um útboðið av leigubústøðum í Føroyum.

Enn hava vit tó stóran tørv á bústøðum. Bæði nevndu átøk fara úr gildi við ársenda 2025. Vit halda, at hesi átøk enn eru neyðug, og tí vilja vit, at hesi átøk halda fram.

Barsil & ansing

Fyrsta tíðin við barninum er tann mest serstaka.
Vit vilja, at familjur skulu fáa bestu møguleikar
at ráða yvir tíðini, tá børnini eru smá. Tí ynskja
vit, at familjurnar fáa størri frælsi at skipa síni
viðurskifti tey fyrstu árin við hesum átøkum:

Barsilsskipanin skal betrast

Í Føroyum kunnu vit vera errin av, at vit hava eina góða barsilsskipan, tá samanborið verður við grannalond okkara. Tó kunnu vit altíð gera tað betri. Vit mæla til hesi átøk:

- **Hámarkið skal javnast** – Fyrr í ár bleiv hámarks-útgjaldið úr barsilsgrunninum hækkað upp í 30.000 kr. við breiðari semju á løgtingi. Til tess at hámarksútgjaldið ikki skal standa í stað, so vilja vit javna tað, so tað fylgir lønarvøkstrinum.
- **Betri treytir til foreldur at tví- og fleirburðum** – Vit vilja, at foreldur at tví- og fleirburðum fáa betri sømdir í barsilsskipanini. Hesi foreldur hava brúk fyri nøkrum eyka, so tey kunnu fáa gerandisdagin at hanga betri saman, og hesum ynskja vit at lofta.
- **Størri frælsi yvir barsilstíðini** – Vit ynskja, at foreldrini kunnu fáa størri frælsi yvir barsilstíðini. Hetta inniber m.a., at tey kunnu brúka tær 52 vikurnar meiri fjølbroytt og smidligt, enn tey kunnu í dag.
- **Betri treytir til vinnurekandi** – Í dag merkja nógv sjálvstøðugt vinnurekandi, at tey hava ikki góðar treytir, tá tað kemur til ymsar skipanir á arbeiðsmarknaðinum, eisini barsilsskipanina. Vit vilja, at eisini sjálvstøðugt vinnurekandi og íverksetarar skulu hava góð kor at stovna familju, og tí skulu treytirnar betrast.

Fræls barnaansing

Í dag er barnaansing ein tænasta, sum allar kommunur bjóða sínum borgarum. Ein góð tænasta, tó ikki fyri øll. Tænastan er m.a. ikki gjørd til tey við “skeivum” arbeiðstíðum. Nevnast kunnu sjúkrahús, røktarheim og løgregla. Sama ger seg galdandi innan framleiðslu, har fólk t.d. arbeiða tveyskiftisvaktir, har onnur hvør vika er kvøldarbeiði, og so tey, ið arbeiða á sjónum og uttanlands. So eru tað summi, ið ynskja fáa longri tíð saman við børnunum enn ta tíð, ið barsilsfarloyvið gevur teimum.

Tíðin er komin at gera frælsið størri og harvið betra tænaðstuna hjá øllum. Tað kann gerast við at geva heimild, soleiðis at tað kann skipast ein frælsari barnaansing. Ein ansing, ið letur upp møguleikar fyri stovnum, sum kunnu hava fleksiblar upplatingartíðir, og eisini møguleikanum hjá for-eldrum at vera longri heima saman við børnunum.

Útbúgving

Í Føroyum skulu vit altíð stremba eftir, at ung velja Føroyar til heldur enn frá. Vit skulu bjóða útbúgvingar, ið endurspeгла eftirspurningin og tørvin í samfelagnum. Eisini mugu vit gera tað liviligt at búgva í Føroyum sum lesandi, bæði fíggjarliga og í mun til bústað.

Hækkaðan barnastudning

Vit vilja, at tað eisini kann lata seg gera hjá ungum føroyingum at vera lesandi í Føroyum, samstundis sum tú hevur familju. Studningurin í Føroyum er langt undir tí, ið lesandi fáa í Danmark, har flestu av okkara ungu fara, tá tey leita sær uttanlands í lestrarørindum. Vit vilja gera tað meir liviligt hjá lesandi í Føroyum.

Tí vilja vit hækka barnastudningin úr 1.150 kr. upp í **2.500 kr.** Hetta merkir fyri ein lesandi, ið hevur tvey børn, at viðkomandi fær 2.700 kr. meir um mánaðin at liva fyri. Tað ger mun.

Lestraríbúðir

Í 2021 samtykti løgtingið broytingar í lógini um húsalánsgrunn, har tað bleiv gjørt greitt, at 200 milliónir skuldu brúkast til serlig endamál, herundir lestraríbúðir. Vit vilja framhaldandi stuðla uppundir, at lestraríbúðir verða bygdar, og at bæði almennir og privatir aktørar sleppa framat.

Fólkaflokkurin